

PARLEM DE CUINA

Vall de tarongers

En el moment de llegir aquestes línies, comença a Sóller i fins al 21 de juny la fira de la Taronja, que enguany canvia una mica de format i passa a donar més importància als locals, on es podran degustar les més variades propostes amb el nostre cítric més valuós. També avui, dissabte, trobarem activitats i demostracions gastronòmiques a la Plaça. Desitjo que us ho passeu d'allò més bé. Per tal de contribuir a la jornada Festiva us presento algunes curiositats sobre les Taronjes (*citrus sinensis*) i el seu mon:

La Flor del taronger és un condiment tradicional a molts de països del món, apart de ser molt bona en infusions. La taronja ja era cultivada a la Xina fa uns 3000 anys. Es cultiva a tot el món, però curiosament sols entre els 40° latitud nord i els 35° latitud sud. També es coneix aquesta franja com el cinturó cítric. El taronger és un arbre de mida baixa, però així hi tot pot arribar als 8 metres d'alçada.

Canoneta, Navel, Navel Late, Thompson Navel, Valencia Late, Salustian, Navelina, Sanguina i així fins a les més 400 varietats que es coneixen d'aquest cítric. Malgrat això, sols unes 30 varietats tenen algun valor comercial. Amb un alt contingut amb vitamina C, conté amés, altres 12 tipus diferents de vitamines i abundants minerals. Principalment el seu consum és d'hivern, però es pot trobar durant tot l'any. A diferència d'altres fruites, les taronges no continuen el seu procés de maduració un cop separades de l'arbre. La seva qualitat depèn, en gran mesura, del moment escollit per a la seva recol·lecció. Aquesta qualitat ve donada per la proporció adequada

entre sucre i àcid.

La taronja ens pot servir per a beure un bon suc, trempar una amanida, fer un pa amb oli, aromatitzar una carn o un peix, elaborar uns exquisits postres, o acabar el dinar amb un té o una copa de licor de taronja. Si en feim suc, és recomanable consumir-lo de seguida, ja que ràpidament pot perdre part de les seves propietats organolèptiques. Generalment les taronges cultivades en climes càlids són més dolces.

Del llibre "*Historia de la espuganción de Sóller por el ejército de Occhiali capitán Pachá de Túnez y Victoria*

ganada por los vecinos de aquella villa el 11 de mayo de 1561". Any 1856

El 23 de juliol de l'any 1774 es va habilitar, per Reial Ordre, el Port de Sóller per a l'exportació de taronges i llimones.

9 anys després (1783), es va edificar en el moll del port un gran magatzem per a dipositar les taronges que havien d'emportar-se. El 1788 es produí a Sóller una gran nevada que va arruïnar la collita de taronges d'aquell any.

L'any 1832, el Torrent major, a l'alçada de l'horta, va desbordar-se i va causar una gran inundació en aquella zona rica en tarongers.

L'any 1838, el Poble de Sóller va produir 50868 càrregues de taronges, de les que 40878, varen esser exportades a l'estranger, tres mil es vengueren a Palma i altres pobles i se'n consumiren a Sóller set mil càrregues. (1 càrrega equival a 120 quilograms).

L'apunt: Fa algunes setmanes us vaig presentar el treball discogràfic de na Tiu Herrero "Musicogastronomia"; si encara no heu tingut l'oportunitat de veure-la en directe, les properes cites són.

Palma (ses Voltes) 12 de juny i a Sa Pobla 21 de Juny.

També podeu veure-la al Youtube :

<http://www.youtube.com/watch?v=ZpPpEM-rkps> i

http://www.youtube.com/watch?v=TeZttGMOBQ0&feature=channel_page.

Bona Setmana i bona fira de La taronja.

Juan A. Fernández

ESPAI PER A LA REFLEXIÓ

Català-spanish i altres llenguatges curiosos

L'altre dia de pagès, vaig sortir al carrer per anar a borinejar una estona per la plaça. Tenia una mica lliure de la consulta i vaig aprofitar, a més havia d'anar a fer una mica de respost de queviures i **volia anar cap al mercat, a veure a na Cati que és l'amiga que m'aconsella que millor comprar. Li tinc molta confiança i com jo no sóc un gran expert en la compra de fruites i verdures, em deix aconsellar per ella.**

Bé, al que anava, em vaig encaminar cap al mercat, i em vaig fixar amb una senyora que estava parlant amb un infant. I com sóc xafarder de mena, en el bon sentit de la paraula - diuen que esser curiós és una condició indispensable pel qui vol escriure- vaig parar l'orella. Ella li va dir:

Has berenado?

El nin li contestà que sí.

El llenguatge em va sorprendre i vaig pensar que a vegades les llengües que cohabitaven s'arriben a entremesclar de manera estranya.

Fa estona, hi havia un poema que rodava, en el que es mesclava l'anglès i el castellà, ara l'escriuré, igual el recordau:

"One day,

one mariposita volando por to the garden,

ostia se pegó to the flowers.

!I am stupid said the mariposita ;

I am olvide open my alitas".

A USA existeix *spanglish*, també anomenat: *ingañol*, *espanglish*, *espanglés*, *espangleis*, *espanglis* o *pochó*. És la fusió morfosintàctica i semàntica de l'espanyol amb l'anglès. Malgrat a segons quins estats d'EUA, al *spanglish* se'l denomina l'anglificació de certes paraules castellanques. No fa estona vaig descobrir una paraula menorquina provenint de l'anglès: **Boinder**, com a finestrall. Recordar que Menorca va estar anys sota la dominació anglesa i hi ha moltes paraules que actualment es troben dins del seu llenguatge habitual

El mateix passa aquí a Sóller, que n'hi ha moltíssimes del francès, arrel de la immigració a França. Carota per pastanaga, com deia l'avia d'una amiga, n'és un exemple i n'hi ha molts altres.

Una amiga meva me n'ha enviat una altra dita en un restaurant: "no tendremos mesa hasta de aquí a una hora".

Malgrat això sigui una traducció literal de "no tindrem cap taula fins d'aquí a una hora". És clar que pensam en català i fem la traducció.

Em va arribar, a través d'uns del bolletí que rep per internet, una informació que em sembla molt interessant. El seu títol era: "La gestió del silenci en la comunicació interna de les organitzacions en època de crisi"

Transcripció, traduït un paràgraf del mateix: "El silenci és una forma de comunicació. Per tant, si volem controlar la comunicació, hem de saber gestionar i administrar el llenguatge del silenci. A les organitzacions a la gestió eficaç de la comunicació comprèn necessàriament saber administrar de forma adequada els silencis."

M'ha sorprès, malgrat jo he escrit molt sobre el llenguatge del silenci, que es tingui en compte d'aquesta manera i a aquest espai. Segueix l'article, amb una informació que no té ara i desconeixia. **L'any 1771, Joseph Antoine Toussaint**

Dinouart (1716-1786), va escriure un tractat que es titulava "L'art de callar" on, l'eclesiàstic i polígraf francès sostenia que en la comunicació només domina la situació plenament si se sap gestionar encertadament el silenci. Jo crec que són unes paraules prou sàvies i estic plenament d'acord amb elles.

Hi ha una frase que sempre m'ha agradat molt, que diu "No xerris si les teves paraules no són més importants que el teu silenci".

Del llenguatge de les bombes i de les pistoles, no en escriure en aquest article; ja que ho he fet a molts altres condemnant-lo, malgrat sigui el nostre pa de cada dia.

Ara, no sé si per sort i/o desgràcia ens trobam en el llenguatge dels mítings preelectorals.

Els principals representants de les dues formacions polítiques majoritaris no es troben a l'alçada d'una manera d'exposar intel·ligentment els seus propòsits, plans i projectes. I s'envien els carros i tota la cavalleria els uns contra els altres. No m'agrada. Mai m'ha agradat, ja que no donen cap bon exemple a la ciutadania i és per aquest motiu, que fa estona he deixat d'anar-hi. A més, hi ha tot un grapat d'incoherències. De promeses que llavors no es compleixen. **Que quan demanen el vot, sembla que tots tenen la panacea per resoldre immediatament totes les situacions i que no resolgueren en el moment que governaven, ni els importà un rave. Dels pactes rars ja en vaig parlar en el passat article.**

Del llenguatge de la corrupció i la manca d'ètica, m'ha d'agafar prou inspirat per xerrar-ne d'ell, malgrat darrerament sigui més habitual de lo normal. Això fa que el llenguatge judicial i jurídic, s'hagi d'emprar a fons per posar els polítics corruptes en el seu lloc. I al manco tenir certa certesa de què tots som iguals davant de la llei. En democràcia això és preceptiu. Ara bé, aquestes/aquests polítics, no li fan gaire favor als altres representants polítics honestos triats pel poble per gestionar la cosa pública. El que escriu, podria ser l'explicació per la baixa participació i l'abstenció a les diverses eleccions. Per reflexionar-hi ara que ens toquen les eleccions europees.

Josep Bonnin

